

Virtuális konténerváros a Petőfi hídnál

„Legalább nincs háború”

A JeruVille nevű, színházi eszközöket használó konténerváros-projekt Düsseldorfban született, hogy összehozza és közös gondolkodásra bírja a menekülteket, bevándorlókat és a helyi fiatalokat, akik egy előadás során megmutathatták, hogyan is vélekednek az egyenjogúságról, előítéletekről és mindarról, ami egy kamaszt érdekelhet. A harmadik JeruVille szeptember közepéig a Zöld Pardonnal szemközti parkban működött.

Fotó: Némethi Dániel

KABINALAKÍTÁS

■ „A fiatal generáció érdekelt, hogy miben térnek el ők, az ő világuk a többi generációtól, és hogy mi a mondanivalójuk erről a világról – mondja Petra Lammers, aki eddig kétszer rendezte meg a projektet Németországban. – Az első JeruVille a különböző vallású, kultúrájú, hátterű fiatalokról szólt. A második alkalommal a »second life«, a virtuális világuk foglalkoztatott – de világossá vált számomra, hogy a két világ összefonódik. Sőt egyé válík. Így minden szereplő

létrehozott egy Facebook-profil, de a téma-ugyanaz maradt.”

A magyar Református Menekültmisszió (RM) az első JeruVille idején éppen Németországban keresett valamilyen jól működő ötletet, amellyel a bevándorláshoz és a társadalmi integrációhoz lehet közelelni – ezért kérték fel a készítőket, hogy hozzák létre a „konténervárost” Budapesten is. „Addig szociálmunkás-oktatás, lakhatási és a munkaerő-piaci lehetőségek területén tevékenykedtünk. Szerettünk

volna egy találkozási helyet teremteni magyar és bevándorló vagy menekült fiataloknak, ahol együtt játszhatnak – ne csak a munka és a tanulás közben találkozzanak egymással” – magyarázza Kanizsai-Nagy Dóra, az RM projektvezetője.

Azokban az iskolákban, ahol az RM már ismerős volt, még tavasszal szereplőválogatásokat tartottak, majd Schermann Mártával, a magyar rendezővel megkezdődtek a heti próbák, gyakorlatok a szeptemberi előadásra – amely magába

foglalt mozgást és improvizációkat épp úgy, mint a Facebook-profilok létrehozását: a majdani előadás szereplői a közösségi oldal nyilvánossága előtt gondolkozhattak el például azon, hogy mit jelent számukra a szabadság. Augusztusban, a főpróbahónapban felépítették a csaknem tucatnyi konténerből álló virtuális várost. „A konténer hozzátartozik a bevándorláshoz, könnyen a menekültekre lehet asszociálni róla, noha az előadás résztvevőinek többnyire szerencsére nincsen ezzel kapcsolatban saját élményük – mondja Bársony Júlia, az egyik látványtervező. A konténerekben zajlott az előadás, s a különböző helyeken sokszor egyszerre történő események közül a nézőnek kellett kiválasztania, hogy éppen melyiket követi. Az egyikben az itteni JeruVille lakói Skype-on jelentettek a német főhadiszállásra budapesti benyomásaikról; a másikban egy lány olyan dobozokat nyitott ki, amelyekre olyasmik voltak felírva, mint „előítéletek”, „függségek”, „háború”; a harmadikban ketten adtak elő egy rapszámot – és így tovább.

A legkülönbözőbb státuszú és származású

fiatalok vettek részt az előadásban: olyanok is, akiknek nincs személyes tapasztalatuk a bevándorlással kapcsolatban; olyanok, akik maguk már Magyarországon születtek, és olyanok, akik néhány éve vándoroltak be – a menekültstátuszukat nehezebb megszólítani, mert az őket ért trauma miatt általában még akkor is kevésbé nyitottak a szereplésre, ha az elvileg segítené a sokk feldolgozását. Kanizsai-Nagy Dóra szerint van a résztvevők között, akit nem zavar, ha esetleg beszólnak neki az utcán, mert legalább nincs háború, és nem kell az iskolába menet robbantásoktól félnie; és van, akit erősen megvisel a kirekesztés, mert nemcsak békét sze-

retett volna, de lehetőséget is az önmegvalósításra, a társadalomban való aktív részvételre. „Egyszer az egyik szereplő futva érkezett a próbára. Kérdeztük, hogy mi történt; azt mondta, hogy megkergettek. Amikor a rémülettől nem tudtunk hová lenni, azt mondta: ne aggódjatok, már megszoktam. Nagyon nehéz ezt hallani egy tíz-egynéhány éves, itt született, magyarul tökéletesen beszélő fiútól” – emlékszik vissza a projektvezető. „Az előadás egyik célja az volt, hogy megmutassuk, mi is ugyanolyan emberek vagyunk, mint a többi magyar – mondja Traore Lili Fatime, az egyik (Magyarországon született) előadó. – Nem olyan könnyű a mindennapokban feldolgozni a be-szólásokat vagy akár a támadáso-

kat, megalázásokat; ez még akkor is nehéz, ha itt találkozunk másokkal, akikkel megtörtént ugyanez.”

Amikor a szemközti Zöld Pardonban a főpróbák idején éppen nemzeti rockzenekar játszott, a koncertközönség is felfedezte a multikulturális társaságban rejlő „lehetőségeket”. „Egyszer be is jöttek az előadásra: az a fiú, aki a vendégeket fogadja, karon fogta őket, hogy ha már itt vannak, jöjjenek be, és megkérte őket, írják le a többiekhez hasonlóan ők is, hogy számukra mit jelent a szabadság. Morogtak, hogy nem ezért jöttek, nem érdekli őket. Nem baj, most feladatokat van, mondta a fiú, és a kezükbe nyomta a tollat és a cédulát. Felírták a véleményüket, felragasztották ők is a falra, és elmentek –

meséli Kanizsai-Nagy Dóra, majd hozzáteszi: – Szerintem ez gyönyörű volt, hiszen nem csak azoknak akartunk az együtt élésről beszélni, akik amúgy is nyitottak rá. De a szereplők nagyon nehezen viselték a bekiabálásokat. Próbáltuk őket csillítani, hogy nem odafigyelve játszzanak tovább, hiszen pont attól szólunk meg erősen, ha tovább játszunk.”

„Ami minden JeruVille-ben közös, hogy erős közösséget építünk fel különböző emberekből, akik rengeteg témában tudták kicserélni gondolataikat” – mondja Petra Lammers, mivel tapasztalatai szerint a közösség általában kapcsolatban marad az utolsó előadás után is. „Eszméletlen kemény volt a munka, de megérte, mert nagyon

összekovácsolódott a csapat – lelkesezik Fatime. – A darab is nagyon sokat adott nekem; most már egy kicsit máshogy nézek Magyarországra. A karakterem az előadásban nem értette, hogy miért ilyen depis itt mindenki, és azt mondta, hogy ha nem győzik meg arról, hogy maradjon, elmegy az országból. Persze a karakterem tulajdonképpen én vagyok, szóval igazából engem kellett meggyőzni – és nagyon jó érveket kaptam! Rájöttem, hogy sokkal nagyobb kihívás, ha az ember nem elmegy, hanem megpróbál változtatni a dolgokon. Pedig én meggyőzőhetetlen vagyok, mégis sikerült elindítani bennem valamit. Mi magunk is elgondolkodtunk, nemcsak a nézők.”

Kovács Bálint

Börtöngyár Szegeden

„Különben bekattannánk”

A múlt héten a szegedi börtönfoglalkoztatás múltját idéztük fel. De mi a helyzet most? Az egykori Alföldi Bútorgyár helyén kft. működik, amely szerződött vállalkozásoknak biztosít infrastruktúrát és munkaerőt. Az egykori szocialista üzem ipari parkká változott, bár barátságosnak nem mondanánk a környezetet.

■ Szegeden a Mars tér zárja le a belvárost, itt van a piac és a buszvégállomás, ráadásul a börtön épülete, úgy tűnik, ez után már nem akad látnivaló. A kis utcákban családai házak és szebb napokat látott ipari létesítmények sorakoznak, az épületek a hetvenes, a feliratok a kilencvenes éveket idézik: az ilyen-olyan kft.-k és bt.-k cégtáblái többnyire amatőr címfestők műhelyéből kerülhettek ki. A környék legnagyobb efféle létesítményének homlokzatán fehér táblára vastagon, feketével azt írták: „Nagyfa-Alföld Kft.”. Négy utca határolja, a név idegenek számára semmitmondó. Talán észre sem vennék, ha a bejá-

ratánál álló egyenruhás férfi nem tünne „hivatalosabb” személynek, mint a hagyományos őrző-védő portások. És mintha szögesdrótból is több lenne a megszokottnál. Csakhogy más üzemekkel szemben itt nem a termékre vagy a gépekre vigyáznak ilyen elszántan, hanem a munkaerőre: a Nagyfa-Alföld Kft.-nél a szomszédos börtön elítéltejei dolgoznak különféle profilú vállalkozások számára.

Át az alagúton

Az irodaházba még könnyűszerrel bejutni, de az üzemi területen már ugyanolyan a beléptetőrend-

szer – zsilipelés –, mint a szomszédos fegyházban. A gyáruddvar túlméretezett tankcsapdára emlékeztet, a jellegtelen építmények között tényleg csak a tengernyi szögesdrót említésre méltó, és talán még az a zöld alapon, nyilakkal jelzett fehér figurákat ábrázoló piktogram, amit néhány helyen a falra tűztek. Azt jelenti, „itt kell gyülekezni”, mivel az teljesen elképzelhetetlen, hogy egy itteni dolgozó csak úgy magában mászkáljon az udvaron. „Ahogy a fegyházban, az üzem területén is a legszigorúbb, IV. fokozatú biztonsági előírások vannak érvényben – mondja Borsi János bv. ezredes, az Alföld-Nagy-

fa Kft. igazgatója. – Nincs ebben semmi különös, ugyanazok töltenek itt naponta hat-hét órát, akik a szomszédban laknak.” Természetesen az üzemszarnok bejáratát is rács borítja, a kulcsos ember világoskék, „Büntetés-végrehajtás” feliratú trikót visel, odabent azonban mintha oldódna a börtönhangulat. Tipikus nyomda, sok ilyet láttunk már, bár máshol a dolgozók általában nem méregetik zavart vigyorral vagy éppen megvetően, gyűlölködve a kíváncsiskodót.

A rácsos bejárat csak a civilek számára nyílik, az elítéltek a börtönnel összekötött föld alatti alagúton érkeznek munkahelyükre. Az 1962-ben épített átjáró igazán praktikus megoldás, a hosszadalmas, bonyolult ki- és beléptetést egyszerűsíti le, de leginkább azt a tortúrát, amit a rabok közterületen vonultatása okozna napi két alkalommal. Az alagút szerkezete ropant egyszerű: egy bekamerázott folyosó, két végén ajtóval és lépcsővel. „Kíséret nélkül engedik le az elítélteket a Csillagban, a másik